

ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ

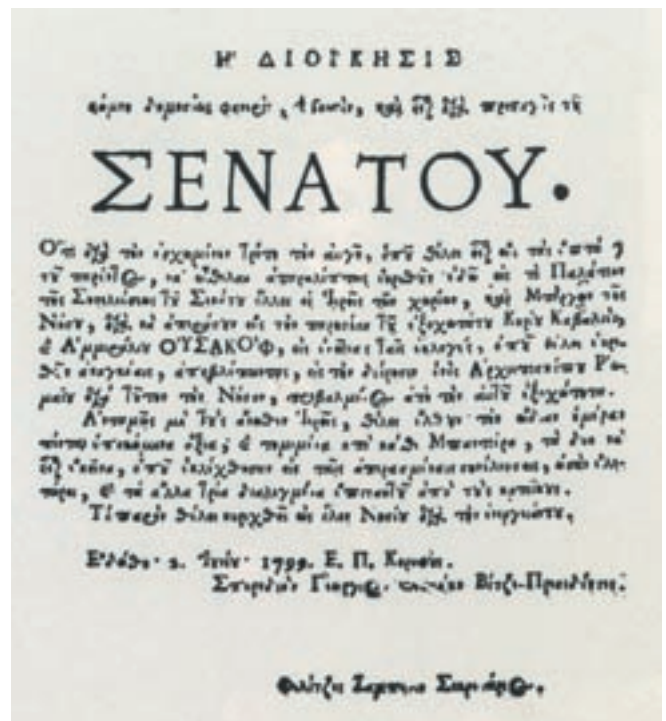

Το Βαθύ της Ιθάκης στα τέλη του 18ου αιώνα.

Το 1800 υπογράφηκε συνθήκη ανάμεσα σε Ρωσία και Τουρκία και αποφασίστηκε η ίδρυση της Επτανησιακής Πολιτείας. Η «Πολιτεία των Επτά Ηνωμένων Νήσων» ήταν το πρώτο ελεύθερο ελληνικό κράτος. Όμως η Πολιτεία έπρεπε κάθε χρόνο να πληρώνει βαρύ φόρο στην Τουρκία. Η σύντομη ιστορία της «Επτανησιακής Πολιτείας» τελείωσε με την υπογραφή της συνθήκης του Τιλσίτ μεταξύ Γαλλίας και Ρωσίας, τον Ιούλιο του 1806, και την αποβίβαση των γαλλικών στρατευμάτων στα Ιόνια νησιά.

«Κατά την διάρκεια των επτά τούτων ετών νέος επί ηρχισα τον δημόσιον βίον μου, κατ' αρχάς ως έκτατος επίτροπος της Κυβερνήσεως εν ταις Νήσοις, μετά ταύτα ως Υπουργός της εκτελεστικής εξουσίας καθ' όλους τους κλάδους της διοικήσεως και τέλος ως γραμματεός της Επικρατείας επί των Εξωτερικών, των Ναυτικών και του Εμπορίου»

Ι. Καποδίστριας, παράθεμα από την Ιστορία του Νέου Ελληνισμού.

Η πρόσκληση της Γερουσίας της Κέρκυρας προς τους ιερείς του νησιού, για να εκλέξουν μαζί με τους λαϊκούς αντιπροσώπους τον τοπικό αρχιεπίσκοπο (2 Ιουνίου 1799).

Εικόνα της Ζακύνθου στις αρχές του 19ου αιώνα.

Μετά την ήττα του Ναπολέοντα, οι Άγγλοι καταλαμβάνουν τα Ιόνια νησιά. Τον Ιούνιο του 1814 υψώνεται στα φρούρια της Κέρκυρας η Αγγλική σημαία, ενώ με τη συνθήκη των Παρισίων, το Νοέμβριο του 1815, τα νησιά πέρασαν στην «Προστασία» της Αγγλίας.

Στον «Ύμνο εις την Ελευθερία», ο εθνικός μας ποιητής Δ. Σολωμός έγραψε για τα Επτάνησα:

*Εφωνάξανε ως τ' αστέρια
Του Ιονίου τα νησιά
Κι εσηκώσανε τα χέρια
Για να δείξουνε χαρά*

*Μ' όλο που' ναι αλυσωμένο
Το καθένα τεχνικά
Κ' εις το μέτωπο γραμμένο
Έχει «ψεύτρα ελευθεριά».*

Ο στρατηγός Θωμάς Μαίτλαντ, διοικητής των βρετανικών δυνάμεων της Μεσογείου, ήταν ο πρώτος αρμοστής στα Ιόνια νησιά.

ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΣΕΜΠΡΟΙ

Τον 19ο αιώνα οι κοινωνικές συγκρούσεις στα Επάνησα οξύνθηκαν. Οι άρχοντες και οι ευγενείς εκμεταλλεύονταν τους αγρότες (σέμπρους) που η ζωή τους ήταν δύσκολη. Να πώς ο Α. Βαλαωρίτης περιγράφει άρχοντες και σέμπρους στον «Φωτεινό».

Ο άρχοντας της Επτανήσου ιστορεί:

*«Κ' εγώ σκουλήκι αγνώριστο, ο Τζώτζης ο
Γρατσάνος*

*Αυτό το χώμα που πατώ, οι πέτρες τα νερά σου,
Ήμερο κι άγριο κλαρί τ' αγέρι σου, η ψυχή σου,
Τα ζωντανά σου, τα παιδιά, το αίμα σου, η τιμή
σου,*

*Όλα δικά μου μάθε το. Βουνού και λόγγου
αγρίμι,*

*Είτε έχει τρίχα, είτε φτερό, σιχαμερό φοφήμι,
Το διαβατάρικο πουλί σ' εμέ μονάχ' ανήκει
Κι' αξίζει το κεφάλι σου λαγόπουλο ή περδίκι.*

*Γ' αυτό όθε θέλω θα περνά κ' εγώ και τα σκυλιά
μου.*

Τίποτα δεν ορίζετε κ' είνε κι' αυτή η σπορά μου.

*Κι' ούτε άλλη τύχη αξίζετε. Γενιά καταραμένη,
Δειλή, κακογεράματη, στον κόσμο ακόμα μένει,*

Για να πομπεύει τόνομα και την κληρονομιά της».

Σκηνή από εμπορικές αγοραπωλησίες στην Ιθάκη
στις αρχές του 19ου αιώνα.

Η Κέρκυρα το 19ο αιώνα,
συλλογή Μ. Αρώνη. Αθήνα, φωτ. αρχείο Εστίας Ν. Σμύρνης.

Ο φτωχός αγρότης (σέμπρος) διηγείται:

*«-Εγώ... ο Φωτεινός, ο γέρος ξεσκληάρης,
που ρίχνω εδώ το σπόρο μου για να μου τότε
πάρεις,*

*Εγώ, που με τον ιδρώτα τα χώματα ζυμώνω
Για να τρώει άλλος το ψωμί που τρέχω και
κεντρώνω*

*Την αγριλίδα του βουνού και που δεν έχω λάδι
ν' ανάψω το καντήλι μου και ζω μέσα στον άδη.*

Εγώ που με τα νύχια μου αναποδογυρίζω

Το λόγγο και τα ριζιμιά για να σας τα στολιζώ

Με κλήματα, που δεν τρυγώ και που ποτέ δεν έχω.

Λίγο κρασί κεφαλιακό τη γλώσσα μου να βρέχω.

Εγώ ο φτωχός, ο μυλωνάς, που ζω σ' αιώνια ζάλη

*Και παίρνω κέρδο, πληρωμή, προσφάγι την
πασάλη*

Που δεν ορίζω το παιδί, που πάντα ζω με τρόμο

*Και που δεν βρίσκω εδώ στη γη για να με κρίνει
νόμο.*

Αυτός, αυτός εν' ο λαός. Τ' άψυχο το κουφάρι.

Αυτό 'νε το καματερό, το ψόφιο το κριάρι...

*Μην ρίξεις άλλο φόρτωμα στην έρμη του την
πλάτη».*

A. Βαλαωρίτης

ΟΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ 1848: ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΑ ΕΠΤΑΝΗΣΑ

Το 1848 ξεσπούν σχεδόν ταυτόχρονα επαναστάσεις σε πολλές χώρες της Ευρώπης (στη Γαλλία, στα Γερμανικά κράτη, στην Ιταλία, κ.λπ.). Σ' αυτά τα

Το 1848 η ληστεία στα Επτάνησα μετατράπηκε σε διαδήλωση κατά της αγγλικής κατοχής και υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο.

κινήματα συμμετείχαν πολλοί φτωχοί αγρότες, εργάτες αλλά και οι απλοί κάτοικοι των πόλεων. Το τίμημα όμως των λαϊκών εξεγέρσεων ήταν πολύ βαρύ. Στη Γαλλία οι νεκροί έφτασαν τους 5.000, οι τραυματίες ήταν χιλιάδες και 11.000 πολίτες φυλακίστηκαν ή εξορίστηκαν.

Την ίδια περίοδο, εκδηλώθηκε εξέγερση στην Κεφαλονιά με την ένοπλη σύγκρουση ανάμεσα στους αγρότες και τους ευγενείς, που είχαν την υποστήριξη των αγγλικών στρατευμάτων. Τα αγγλικά στρατεύματα νίκησαν και οι ριζοσπάστες, που ζητούσαν την ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα, έγιναν θύματα άγριων διώξεων.

- Συγκεντρώστε πληροφορίες για τις επαναστάσεις του 1848 στην Ευρώπη.
- Τι προκάλεσε αυτές τις επαναστάσεις;
- Πότε και για ποιους λόγους γίνονται κοινωνικές επαναστάσεις;

Ψήφισμα της 26ης Νοεμβρίου 1850 της Θ' Βουλής των Αντιπροσώπων του Ιονίου Κράτους.

Γεωργίος Α',
Αθήνα,
Εθνικό Ιστορικό
Μουσείο.

«Η ΠΡΟΙΚΑ» ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΟ ΒΑΣΙΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Μετά το ξέσπασμα της επανάστασης του 1821 και τη δημιουργία ανεξάρτητου ελληνικού κράτους έγιναν αγώνες για την ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα και την πραγματοποίηση δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων. Μετά την απομάκρυνση του βασιλιά Όθωνα από τον θρόνο του ελληνικού κράτους, οι Άγγλοι υποστήριξαν τον Γεώργιο, γιο του διαδόχου της Δανίας. Το Νοέμβριο του 1864, ο νέος βασιλιάς ορκίστηκε στο νέο σύνταγμα της Ελλάδας και οι Άγγλοι του έδωσαν ως «προίκα» τα Ιόνια νησιά. Έτσι, τερματίστηκε η κατοχή των Άγγλων και αναγνωρίστηκε η ένωση των νησιών με την Ελλάδα. «Έτσι, με την ανάρρηση στο θρόνο του Γεωργίου του Α' και την παράδοση της εξουσίας στην κυβέρνηση Βούλγαρη, θεμελιωνόταν στέρεα στην Ελλάδα η αγγλική επιρροή, η δε κυβέρνηση της Αυτής Βρετανικής Μεγαλειότητας καθίστατο από τότε ρυθμιστρια των τυχόν του ελληνικού κράτους επί μία

συναπτή ογδονταετία (με μικρά διαλείμματα) ως ότου το δόγμα Τρούμαν (1947), η αμερικανική επιρροή αντικατέστησε την αγγλική, σε μια εποχή, που ο γηραιός πλέον και κωδός αγγλικός λέων, άρχισε να τρέφεται με αμερικανικές κονσέρβες».

Τ. Βουρνά, Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδος, τ.β', σ. 432

Στις νέες αυτές συνθήκες που δημιουργήθηκαν σημαντικός ήταν ο ρόλος των Επτανήσιων βουλευτών. Οι ριζοσπάστες βουλευτές που μπήκαν στην ελληνική βουλή από το 1864 συνεργάστηκαν με τον δημοκράτη πολιτικό Επαμεινώνδα Δεληγεώργη και τους υποστηρικτές του για την ψήφιση του συντάγματος του 1864. Το Σύνταγμα περιόριζε την εξουσία του βασιλιά, καθιέρωνε την βασιλευόμενη δημοκρατία, την καθολική ψήφο (εκτός των γυναικών) και την ελευθεροτυπία. Το 1875, ο Χαρίλαος Τρικούπης ενίσχυσε ακόμα περισσότερο την εξουσία του κοινοβουλίου: ο βασιλιάς ήταν υποχρεωμένος να διορίζει πρωθυπουργό τον αρχηγό του κόμματος που είχε την πλειοψηφία στην βουλή.

Αναπαράσταση
συνεδριάσεως της
Βουλής του 1887-1890.

- Συγκεντρώστε στοιχεία για την προσωπικότητα και τον ρόλο του Χαρίλαου Τρικούπη στη νεότερη ελληνική ιστορία.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΕΠΤΑΝΗΣΑ

Τα Επτάνησα αποτέλεσαν σπουδαίο σταυροδρόμι λαών και πολιτισμών. Ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός, οι ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης, το κίνημα των καρμπονάριων στην Ιταλία και η ρομαντική ποίηση, επηρέασαν τους Επτανήσιους λογοτέχνες και ποιητές στις αρχές του 19ου αιώνα.

Το 1807 ο Ιωάννης Καποδίστριας πρωτοστάτησε στη δημιουργία της Ιονίου Ακαδημίας στην Κέρκυρα, η οποία αναγνωρίστηκε επίσημα από τη Γαλλία και ανέπτυξε τρία τμήματα: Φυσικομαθηματικό, Ηθικοπλαστικό και Φιλολογοκαλλιτεχνικό.

Σημαντικό γεγονός για την ανάπτυξη της μουσικής παιδείας των Επτανησίων αποτέλεσε η ίδρυση της Φιλαρμονικής Εταιρίας Κερκύρας το 1840 από τον Νικόλαο Χαλικιόπουλο Μάνταρο (1795-1872). Ο σπουδαίος αυτός συνθέτης και δάσκαλος της μουσικής, μετά τις σπουδές του στην Ιταλία, επέστρεψε στην Κέρκυρα και συνέβαλε στη διαμόρφωση της ελληνικής μουσικής. Ο Μάνταρος μελοποίησε τον «Ύμνον εις την ελευθερία» του Δ. Σολωμού, που ανακηρύχθηκε το 1865 σε Εθνικό Ύμνο της Ελλάδας.

Ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης.

Σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη της παιδείας και του πολιτισμού όχι μόνο στα Επτάνησα, αλλά σ' ολόκληρη την Ελλάδα, διαδραμάτισε η Επτανησιακή σχολή. Ο Διονύσιος Σολωμός, ο Ανδρέας Κάλβος (1792-1869), ο Ιάκωβος Πολυλάς (1825-1896), ο Γεράσιμος Μαρκοράς (1826-1911) και ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης (1824-1879) είναι οι σημαντικότεροι εκπρόσωποί της. Οι ποιητές της Επτανησιακής Σχολής έγραφαν στη δημοτική γλώσσα απορρίπτοντας την αρχαϊζουσα γλώσσα που επικρατούσε εκείνη την εποχή στην Αθήνα. Πηγή της έμπνευσής τους ήταν οι εθνικοί και κοινωνικοί αγώνες, αλλά και τα προβλήματα της καθημερινής ζωής του ελληνικού λαού.

Πρωτομαγιά στην Κέρκυρα, Εθνική Πανακοθήκη, 1878-1880.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Ο Διονύσιος Σολωμός.

Ο Διονύσιος Σολωμός ήταν ο κορυφαίος ποιητής της επαναστατικής σχολής. Γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1798. Σπούδασε στην Ιταλία νομικά και ήρθε σε επαφή με τα πνευματικά ρεύματα του καιρού του.

Πηγή έμπνευσής του ήταν το δημοτικό τραγούδι, αλλά και τα γεγονότα της Επανάστασης του 1821. Τον Μάιο του 1823 έγραψε ένα ποίημα 158 στροφών που το ονόμασε «Ύμνος εις την Ελευθερία». Οι δυο πρώτες στροφές του ποιήματος έγιναν ο Εθνικός Ύμνος της Ελλάδας.

Άλλα σπουδαία ποιήματά του είναι το «Εις τον θάνατον του Λορδ Μπάιρον» (1824), «Η Καταστροφή των Ψαρών», «Ο Λάμπρος» (1823) και οι «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι» (1826). Το 1828 ο Δ. Σολωμός πήγε στην Κέρκυρα όπου παρέμεινε μέχρι το θάνατό του, το 1857. Ο τάφος του βρίσκεται στη γενέτειρά του, το νησί που αγάπησε.

Παραλία της Ζακύνθου.

- Διαβάστε κάποιο ποίημα του Διονύσιου Σολωμού στην τάξη και συζητήστε το περιεχόμενό του.
- Γιατί λέμε ότι ο Διονύσιος Σολωμός είναι ο «εθνικός ποιητής» μας και ο «ποιητής της ελευθερίας»;

MADE IN... HOLLYWOOD

Γερμανικά στρατεύματα στην Κέρκυρα.

Το Σεπτέμβριο του 1943 οι Ιταλοί αντιφασίστες της Ιταλικής Μεραρχίας AQUI αρνήθηκαν να παραδώσουν τα όπλα στους Γερμανούς και ενώθηκαν με τις ελληνικές αντιστασιακές οργανώσεις. Οι Γερμανοί αντέδρασαν και εκτέλεσαν περίπου 9.000 στρατιώτες της Μεραρχίας AQUI. Σημαντικά γεγονότα της ιστορίας, όπως το παραπάνω, έχουν μεταφερθεί κατά καιρούς στη

μεγάλη οθόνη του παγκόσμιου κινηματογράφου. Αρκετοί όμως είναι εκείνοι που διαμαρτύρονται ότι μερικές ταινίες δεν παρουσιάζουν πάντα όλη την ιστορική αλήθεια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ταινία του John Madden «Το μαντολίνο του λοχαγού Κορέλλι», που περιγράφει τη ζωή και τη δράση του λοχαγού Κορέλλι την περίοδο της

Ιταλικής κατοχής των Επτανήσων. Στη συγκεκριμένη ταινία ασκήθηκε κριτική ότι παραμορφώνει και παραχαράζει την ιστορία. Ο παλαίμαχος Άμος Παμπαλόνη, που υπηρέτησε στην πραγματικότητα ως λοχαγός του 33ου Σώματος Πυροβολικού της Μεραρχίας AQUI στην Κεφαλονιά, δήλωσε: «Είναι μια ταινία εναντίον και των Ιταλών και των Ελλήνων. Η δικιά μου ιστορία και των φίλων μου Ελλήνων είναι πολύ διαφορετική».

Παραδοσιακό χωριό της Κεφαλονιάς.

- Θυμηθείτε κάποιες κινηματογραφικές ταινίες στις οποίες παρουσιάζονται σημαντικά ιστορικά γεγονότα.

-Θα μπορούσατε να οργανώσετε την προβολή κάποιας ιστορικής ταινίας και να συζητήσετε στη συνέχεια σχετικά με το πώς παρουσιάζεται η ιστορία μέσα από τον κινηματογράφο.